

M. Saim UYSAL

FED'in olağanüstü faiz indirimi ve farklı bir resesyon ihtimali

6.3.2020

Amerikan Merkez Bankası FED, 18 Marttaki toplantısını beklemeden coronavirüs salgınının ekonomik etkilerine ilişkin endişelerinin artmasıyla politika faiz oranını 50 baz puan indirerek %1-1,25 aralığına çekti. Karar sonrası piyasalar dalgalandı oynaklıklar arttı Amerikan tahvil faizleri %1in altına indi. Dünyanın diğer büyük merkez bankaları (ECB, BOE, BOJ) da faiz silahını çekebileceklerini ve likidite genişlemesine gidebileceklerini açıkladılar. FED'in indirim gerekçesi varlık fiyatlarındaki keskin düşüşleri engellemek ve güvenin azalmamasını sağlamak şeklinde. Zira hane halkı tüketimini azaltırsa ekonomik hedefler tehlikeye girebilir. Amerikan seçimlerinin olduğu yıllarda Amerikan ekonomisi hep güçlü oluyor. Başkan Trump faizlerin hala yüksek olduğunu, indirimin daha da fazla olması gerektiğini ifade ediyor. FED 1994 yılından bu yana 8 kez, 2008 krizinden bu yana ise ilk kez olağanüstü faiz indirimine başvurdu. Bu olağanüstü faiz indirimi piyasalarca olumsuz algılandı.

Korona virüsü Çin ekonomisini olumsuz etkilemeye devam ediyor. Ayrıca İran ve İtalya yoğun bir tehlike altında. Çin'in Dünya ile entegre ithalat-İhracat, lojistik ve ticaret ilişkisinin yavaşlaması resesyon tehlikesinin boyutlarını arttırıyor. Nitekim OECD dünya büyüme tahminini %2,9dan %2,4e çekti ve salgının devamı halinde bu oranın %1,5a kadar düşebileceğini öngördü. Aynı şekilde diğer rating kurumları da resesyon uyarılarını tekrarlamaya başladılar ve büyüme tahminlerini düşürdüler. Amerikan tahvillerinin FED kararından sonraki sert düşüşleri, piyasa uzmanlarınca %90 oranında resesyon ihtimalinin fiyatlandığı şeklinde değerlendiriliyor. FED 'in yeni yayınlanan "BEJ" raporunda; coronavirüsü tehlikesinin turizm ve seyahat sektörleri ile tedarik zincirleri ve üretim yapılarında olumsuzluk yaratabileceği belirtildi. G7 ülkelerinin maliye bakanları ile merkez bankası başkanlarının konuyu bir telekonferans görüşmesi küresel piyasaların bu konuya verdiği önemi gösteriyor. Piyasa uzmanları FED'İN faiz indirimi sürecinin devam edeceğini ve bunu diğer Merkez Bankalarının genişleyici politikalarının takip edeceğini

ifade ediyorlar. Dünya Bankası ve IMF bu konuda “uygun ve hedeflenen önlemler” almaya hazır olduklarını açıkladılar. (Ör: IMF 50 milyar dolarlık fonun hemen harcanabileceğini belirtti.)

Küresel ekonomideki gelişmeler resesyonun sadece arz yönlü değil talep yönlü de geliştiğini gösteriyor. Hane halkları alışveriş, seyahat ve dışarıda yemek gibi harcamalarda isteksiz olup evde kalmayı tercih etmeye başladılar. Yatırım harcamalarında artış bir yana Samsung, Toyota gibi kurumlar üretime dönebilme mücadelesi veriyorlar. Arz ve talebin aynı anda daralması bize klasik resesyon (genellikle talep yönlü olur) dışında bir görünüm arz ettiriyor. Bu durum ekonomi karar mercilerinin çok yaşadığı bir tecrübe değil. FED ‘in faiz indirimi ülkemiz ekonomisini nasıl etkileyecek? Herkes risk iştahının daha da artacağından olumlu beklentiler içine giriyor. Ancak bu defaki parasal genişleme öncekilerden farklı olarak hem arz hem talep yönlü resesyon ihtimali ile karşılaşılıyor. Belirsizlikler arttı, korku endeksleri yükseliyor. T.C.M.B zaten sınıra gelen faiz indirimlerinin devamını çok iyi analiz etmeli. Daralmanın sona ermesine rağmen küresel resesyon tehlikesi ihracat artışımızın bu olaydan etkileniş derecesi ve sermaye yatırımlarının eski düzeylerde artmadığını göz önünde bulundurmalıyız. Dolarizasyon halen artıyor, enflasyon %12leri geçti, faizler bir miktar yükseldi, reel faizler negatifte, CDS’lerimiz 300 seviyelerine geldi. Jeopolitik risklerimiz devam ediyor. Sn. Cumhurbaşkanının Putin’le yaptığı görüşmenin piyasalarca çok olumlu algılanmadığı hususunu dikkate alarak faiz indirimi kararlarında daha ihtiyatlı davranılmalıdır. Enflasyon tek hanelere inmeden faiz indirimine agresif devam edilmesi kur baskısını getirecektir. (28 Şubat haftasında ülkemiz yerleşikleri 2 Milyar Dolar daha döviz aldılar.)

Yazımızı Büyük ekonomi teorisyeni Keynes’in bir sözü ile bitirelim. “Gerçekler değiştiğinde, görüşlerim ve zihnim de değişir.” Ekonominin gerçekleri sürekli değişmekte. Buna rağmen görüşlerimizi değiştirmeyiz, tüketim kaynaklı hızlı kredi genişlemeli büyüme modelinde daha önce yaşadıklarımızdan farklı sonuçlar beklememiz büyük yanılgı olacaktır.